Anul III. Budapesta 16 Maiŭ 1904. Nr. 20

Abonamentul:
1 an: ... ... 4 cor.
½ an: ... ... 2 cor.
¼ an: ... ... 1 cor.

Numerul telefonuluĭ 59—21.

VOINTA POPORULUI

Redacția și administrat a:
Szabad Szó
BUDAPESTA,
VII., István-ut 67.

Numerul telefonuluĭ 59—21.

Organul partiduluĭ socialdemocrat reorganisat din Ungaria. Foaie pentru poporul muncitor Român.

Redactor prim: **V. MEZŐFI.** — Redactor resp.: **D. Cienadi.**

Cătrâ Frațĭ!

Maĭ mulțĭ cetitorĭ ne scriu, că nu primesc foaia partiduluĭ nostru **Vointa Poporuluĭ** regu'at, ba ni se plâng, că în unele locurĭ nicĭ scrisorile nu le maĭ capătă. Fiindcă noĭ tuturor acelora trimitem foaia regulat, carĭ abonamentale și le au renoit și la toțĭ aceia. carĭ ne scriu și ne alătură timbre pentru rĕspuns. le rĕspundem fără întârziere: e fără îndoială, că acolo, unde se rețin foile și scrisorile avem a căută o mână ascunsă a puternicilor zileĭ,

Fiindcă noĭ cu stăpânirea de — ocamdată suntem slabĭ, nu putem decât să recomândăm cetitorilor și fraților nostri carĭ au nenorocirea să locuiască într'o atare comună, unde li-se rețin foile sau scricorile, orĭ le ascunde popa sau notarășul, ca să se înțeleagă între sine și să șĭ trimită foaia într'un sat vecin, de unde să-l aducă în sat în fiecare săptămână alt cetitor. Așa spre pildă aceĭ frațĭ aĭ nostri, carĭ locuiesc în apropierea Araduluĭ, aceia pot să meargă în Arad după foaie, la cine, aceea le-vom scrie-o noĭ maĭ tărzîu.

Ear cetitoriĭ nostri din Biharie carĭ locuesc în jurul Beinșuluĭ, Oradia-Mare sau Salonta, aceia pot primi foaia de la frațiĭ nostri din sus zisele orașe. La toată întêmplarea rugăm pe aĭ nostri iubițĭ cetitorĭ ca să ne scrie că ce să facem cu trimiterea foilor, adeca să le trimitem tot așa foaia sau să i-letrimitem pe altă adresă.

Fiindcă ușor se poate întêmpla, că dintre cetitoriĭ nostri mulțĭ să nu primească nicĭ acest numĕr, de aceea rugăm pe toțĭ frațiĭ nostri, ca să deie de știre cetitorilor și fraților nostri hotărîrea adeca provocarea aceasta a noastră, ca astfel toțĭ să aibă cunostință despre modul cum pot ajunge regulat la foaie.

Destul de trist că porția să scoate și de la cel maĭ sĕrac om, însă foile plătite cu baniĭ luĭ propriĭ și scrisorile ce i-se trimit, se rețin și acela cine le reține remâne necunoscut, ca moartea.

Congres în Arad.

In 8 Maiŭ s'a ținut congresul partiduluĭ socialdemocrat reorganizat în Arad. La invitările trimise din partea secretariatuluĭ trimișiĭ comunelor Araneag, Szentleányfalva, Zimándköz, Zimándujfalu, Zimándfakert, Kisiratos, Băncuta, Vărșand, Tirnova, Șebiș, Barakony, Galșa, Șiría, Mișca, Arad, Luguzĕu, Simonyifalva, Micălaca, Schela, Firiteaz, Fibiș, Gaiŭ, Fișcut, Zărand, Gurba, Nadăș, Diecĭ, Drauț, Agya, Berzova, Macea, Szentpál, Kádártelek, Cărand, Făcet și ca oaspețĭ frațiĭ din Budapesta și Ciaba.

Congresul l-a deschis V e c s e r i János președintele ales, anume la 9 ceasurĭ dimineata în saia de ședințe de la casa orașuluĭ din Arad, după el a vorbit în numele comitetuluĭ partiduluĭ nostru Antonie B e l l e r, care a desfășurat scopul congresuluĭ și a zis între altele, că partidul șĭ-a ținut de dătorință a ținea un congres în comitatul Araduluĭ, ca să dovcdească lumiĭ, că partidul socialdemocrat reorganizat nu a pierit și că nu s'a vêndut, cum le place unora a-l negri, ci luptă înainte pentru a întrupa ideile scrise în programul partiduluĭ socialdemocrat. După vorbirea președinteluĭ se alege de președinte al desbaterilor congresuluĭ secretarul partiduluĭ, fratele M e z ő f i Vilmos și la propunerea frateluĭ Teodor P o p o v i c i ŭ să verifică scrisorile trimișilor la congres și se vede, că din 38 comune — dintre aceste 20 comune sunt româneștĭ cu 60—70 de Românĭ — sunt 123 de încredințațĭ la congres și afară de aceștia cu sutile sunt de față frațiĭ nostri din Arad, Ciaba și Budapesta.

Prietinul nostru M á t é din Arad face propunerea, că să se aducă hotărîre, că organele noastre din fiecare comună să-șĭ țină dc a sa dătorință ca în fiecare comună în fiecare duminecă și sĕrbătoare să se țină la vr-o 5—6 case cât-o consfătuire.

Fratele K o c s i s din Szentleányfalva e de părere că numaĭ aceluia să i se scrie din partea partiduluĭ, care abonează foaia partiduluĭ. Fr tele

Brecska zice, că precum s'a hotărît la alte congrese să se aducă și aicĭ hotărîrea, ca numaĭ acolo să se recunoască organe în acele sate, unde umblă cel puțin 20 foĭ de a le partiduluĭ nostru. Ear acolo unde se cer statute trebue să fie cel puțin 40 de cetitorĭ.

Fratele Vas din Băncuta aduce mulțămirile sale partiduluĭ pentru lupta desvoltată pentru dĕsrobirea poporuluĭ și sfătuește pe fiecine să se păzească de șvindlerĭ ca Bokanyi-eștiĭ de la foaia-fleac Adevĕrul și Népszava.

Fratele Teodor Popoviciu spune, că în comitatul Araduluĭ în tare multe comune în comitetul comunal sunt frațĭ de aĭ noștri aleșĭ spre mulțămirea poporuluĭ, acum trebue să dăm lupta asupra comitatelor, ca să alegem membriĭ social-democrațĭ în congregație și apoĭ în casa țăriĭ să trimĭtem deputațĭ.

După vorbirea maĭ multora congresul primește propunerea luĭ Teodor Popoviciŭ.

In fine președintele Mezőfi Vilmos mulțămește fraților pentru bunăvoința lor, că au luat parte la congres și cetește hotărîrea adusă de congres: Fiecare comună este dătoare să aboneze cel puțin 20 foĭ de a le partiduluĭ, unde sunt statute aprobate sau neaprobate cel puțin 40 foĭ să umble; maĭ departe fiecare social-democrat dator este a lupta că în comitetele comunale, congregațiĭ comitatense și în casa țăriĭ să ajungă la alegerĭ parțiale și generale oamenĭ de partidul nostru social-democrat.

Cu aceasta s'a sfîrșit congresul din Arad,

Frațiĭ noștii din Arad seara au ținut un concert împreunat cu bal, unde ceĭ de față șĭ-au petrecut până în zorĭ de zĭ.

Raportor.

Violențele anti-religiose.

N'a fost ateu serios care să nu recunoască frumuseța filozofieĭ biblice, adincimea dialecticeĭ talmudice, măreția literatureĭ evangheliștilor.

Libera cugetare a fost tot-d'a-una protestul provocat de netoleranța, bigotismul, iezuitismul clerical. De cîte orĭ clericaliĭ s'au opus societățeĭ laice, eĭ au provocat violențe anti-religioase, carĭ trebue puse pe socoteala politiceĭ, nu însă a moraleĭ sociale.

Așa, de pildă, acum se fac în Franța tot soiul de manifestațiĭ anti-religioase, maĭ mult sau maĭ puțin violente.

Una din ele e scoaterea emblemelor religioase din palatul justițieĭ din Paris. Din ordinul ministruluĭ se scoate imagina Mîntuitoruluĭ din sălile tribunalelor și Curților.

Foaia Figaro de erĭ relevă faptul că se taie avocaților efecte oratorice excelente, pe carĭ le obțineau făcînd diverse aluziunĭ la imaginile luĭ Christ și arată că una recentă e a luĭ Clémenceau, fervent anti-clerical, care înaintea juraților, vorbind de „lucrul judecat“, zise: — Lucrul judecat? . . . . Iată-l Privițĭ acest Christ răstignit.... Iată lucrul judecat A fost pus de asupra judecătorilor, ca să nu mă turburațĭ de această priveliște. Trebuea pusă imagina la cel-l'alt capăt al săleĭ, așa ca înainte de a'șĭ da sentința, magistratul să aibă înaintea ochilor acest exemplu de eroare judiciară, pe care civilizația noastră o consideră ca rușinea umanitățeĭ.

Foarte frumoase cuvinte carĭ dovedesc încă odată că ceĭ maĭ convinșĭ anti-clericalĭ știu să se inspire de la Christos și să respecte etica învățăturilor luĭ.

Imagina luĭ dacă e azĭ scoasă din palatul de justiție al Parisuluĭ, apoĭ vina nu e cu puțin răilor și falșilor luĭ slujitorĭ. Imagina va fi fost scoasă de mult și totușĭ nu odată spiritele libere vor evoca în palatul justițieĭ din Paris suferințele aceluia care a fost martirul credințelor sale și a progresuluĭ umanitățeĭ.

Concurs pentru modelul de medalie a luĭ Ștefan cel Mare

Societatea numismatică română din București în urma însarcinăreĭ primite de la ministerul cultelor și instrucțiuneĭ publice, publică concurs pentru facerea unuĭ model de medalie, destinată a comemora patrucentenarul luĭ Ștefan Vodă cel Mare.

Condițiunile concursuluĭ sunt:

1) Bustul luĭ Ștefan cel Mare, fără barbă, întors spre dreapta, cu înscripțiunea: Ștefan Vodă cel Mare și Sfînt 1504—1904 Domn al țăreĭ Moldoveĭ.

Pentru chipul luĭ Ștefan cel Mare, artiștiĭ se vor adresa prof. Gr. G. Tocilescu, str. Primăvereĭ 40, care le va pune la dispozițiune elementele necesare.

2) Modelul va fi făcut în gips, avînd capul de 15 centim. diametru.

3) Modelul va fi trimes, pe adresa președintelui societățeĭ, cancelaria muzeuluĭ de antichități purtînd sub un plic sigilat, numele artistuluĭ.

Pe plic și pe lucrare se va scrie un motto sau un număr.

4) Lucrarea cea maĭ bună. va fi premiată cu suma pe 200 leĭ.

5) Societatea îșĭ rezervă dreptul de a grava modelul premiat.

———

Scrisorĭ de la frațĭ.

Borbier în nădragĭ roșiĭ. De la frațiĭ din Lipova primim următoarele: Frațiĭ și prietini noștri din Lipova se adună în toată Dumineca după amiazĭ în cafeneaua din casele Antonovicĭ, din colțul piațuluĭ, unde fratele Teodor Popoviciŭ, membru în comitetul executiv al partidului nostru din Budapesta îĭ luminează despre adevĕrul ideilor social-democrate. Dar ce se vezĭ, un hăbăuc și îngânfat înbrăcat în pantalonĭ roșiĭ, ceva Costa — borbirul a denunțat la fibirău pe fratele și conducătorul socialiștilor din Lipova, pe T. Popoviciŭ, care după ce a informat pe fibirăul despre starea adevĕrată a lucruluĭ, fibirăul în loc de a maĭ dao pareche de nadragĭ roșiĭ, i-a dat luĭ Costa altă ceva, dar peste nas, adica bot. N'avem decât să zicem, că onoare i-se cuvine d-luĭ fibirău, care ca om luminat a vĕzut că Costa umblă după potcoave de caĭ morțĭ, ear rătăcituluĭ Costa îĭ lăsăm pecetea pe bot și-l sfătuim să aibă grijă de briciŭ. Ba maĭ ceva un sfat îĭ dăm ca unuĭ frate Român, acela, ca să se îndrepte, că-ĭ rĕtăcit bietul om. Și nouă milă ni-e de tot rĕtăcitul.

Din comuna Budureasa primim o scrisoare în care ni-se vesteste, că **342 de suflete** s'au înscris la partidul nostru social-democrat reorganizat și de preșidente și-au ales pe Joan Fr., ear de notar pe Vasile C. Fraților noștri din Budureasa le poftim ca să le meargă tot în plin.

Ajutor partiduluĭ.

Următoriĭ frațĭ au trimis ajutor partiduluĭ nostru social-democrat reorganizat de la noĭ din țară: Sz. Lajos 20 fil., B. János 40, D. János 40, Sz. István 20, Z. Péter 20, K, István 20 fil., toțĭ din Sályi, B. Sándor 1 cor. 20 fil. din Buda pesta, organul din Viena 1 cor. 90 fil., organul din Șiria prin Joan D. 5 cor. 10 fil., Általános Népkör din Sân-Miclăuș 5 cor., O. István din Sân-Miclăuș, organul din Gomba 2 cor. pentru secretariat și 2 cor. pentru fondul de alegerĭ, frațiĭ din Tiszavalk 2 cor 84 fil., surorile din Zerind 2 cor.. frațiĭ din Poroslo pentru fondul de alegerĭ 5 cor 74 fil., organul din Monok 3 cor., Népolvasó-Egylet din Mezőtur 4 cor. 66 fil., S. Imre din Okány 20 fil,, V. Juliana tot d'acolo 20 fil., frațiĭ din Szegvár 4 cor. 26 fil. toțĭ pentru fondul de alegerĭ.

Noutățĭ.

Controla despre noĭ. In foaia **Controla** din Timișoara cetim sub titlul **Adunare socialistă în Arad** următoarele: Dumineca în 8 c. au ținut socialiștiĭ o adunare în Arad în care s'a discutat asupra resmeriței și a măceluluĭ din Aleșd. La aceasta adunare a luat parte și Mezőfi Vilmos, redactorul foaiĭ socialiste **Szabad Szó** din Pesta, care ca orator al adunăriĭ a îndemnat pe soțiĭ seĭ de principiu, ca să lucreze într'acolo ca la adunările ce se țin în provință și la sate, poporul să nu se dimită la fapte oprite de lege și să nu deie ansă poliției a usa de arme. Astfel de îndemnare și învățătură sunt vrednice de laudă

Până aci foaia din Bănat. Ear noĭ acum întrebăm pe naționaliștiĭ din Arad că despre eĭ și sfaturile lor, cine scrie așa frumos. Nimenĭ și poate pentru aceea, că eĭ sunt totdeuna cu mâna în buzunările altora. Am zis.

Organ nou. Ni-se scrie din comuna Saca din țara Bihoruluĭ, că omul nostru de încredere Ilie V. s'a luptat din rĕsputerĭ până a convins aproape jumĕtate de sat despre adevĕrurile socialdemocratice și urmarea este, că 61 de familiĭ s'au înscris la partidul nostru social-democrat-reorganizat din Ungaria.

Vedețĭ oamenĭ bunĭ cum ne înmulțim. Se fie în ceas bun.

Ne înmulțim. Oameniĭ zi de zi se deșteaptă spre a noastră bucurie, așa primim o scrisoare de la fratele nostru Ioan M. din Socanĭ, că umblând prin țara Bihoruluĭ a ajuns și 'n comuna Seliște, unde locuitoriĭ l-au cuprins cu toată dragostea și 97 de familiĭ s'au înscris în partidul nostru socialdemocrat reorganizat.

Ce se zicem, decât să trăiască și frațiĭ noștri din Socanĭ și Seliște.

Straicul cărăușilor. Cărăușiĭ din Budapesta s'au hotărît să înceapă grevă, că astfel doar vor sîli pe stăpâniĭ lor, ca să le mărească simbria. Dintre cărăușĭ 2,000 de înșĭ au întrat în straic și locuitoriĭ din capitala țăriĭ simțesc necazul acesta, că aicĭ acuma este fĕrtaiul, când se mută aproape una a treia parte din locuitoriĭ capitaleĭ și în loc să se mute cu preț cum se cade li-se cer prețurĭ îndoite. La urmă iese că tot gazdele cărăușilor au dobândă din greva bieților cărăușĭ.

Oficerĭ mărinarĭ — în grevă. La noĭ în țară lucrătoriĭ și tot felul de muncitorĭ și ziuașĭ faceau grevă și acum câteva zile slujbașiĭ și domniĭ de la trenurile de stat. Altfel stau însă lucrurile în Francia. Acolo ofițeriĭ mărinarĭ s'au pus în grevă luând greva așa proporțiunĭ marĭ încât deputatul francez Taierri a interpelat pe ministrul de marină.

Dacă guvernul nu va împăca pe ofițeriĭ, atuncĭ e teamă, că comunicația pe mare va sista în Francia, întocmaĭ cum a încetat la noĭ pe uscat.

Imperatul nostru decorat. Regele Suedieĭ și Norvegieĭ a conferit împăratuluĭ Franț Iosef, cu ocaziunea întrevedereĭ de la Abazia, ordinul Leuluĭ Norvegian.

Ex-regina Isabella a murit. Ex-regina Isabella, baba actualuluĭ rege al Spanieĭ a murit. Regina a fost în vĕrstă de 75 anĭ și a bolit mult în timpul din urmă.

Cum va fi luna Maiu. Foaia „Meteor“ profețește, că luna Maiu nu va fi princioasă sĕmĕnăturilor. In 8 va fi frig, care poate face pagube. Dela 13 încolo vremea va fi caldă, dar' uscată. Aceste date sunt după călindarul nou.

Un român în Africa. Cu ocazia exceselor din Africa de sud, mâne dimineață se îmbarchează prin Hamburg pentru Windyuck, 450 soldațĭ sub comanda unuĭ căpitan. Printre dînșiĭ se află și un român, Armin v. H... din Bucureștĭ, fost student pe vremurĭ.

Tinărul soldat a fost avansat sub-ofițer topograf azĭ, și la 1906 după terminarea campanieĭ va fi înaintat sublocotenent.

E curios lucru, un român voluntar în armată străină, rar românĭ găseștĭ pretutindenĭ acum.

Așa în München sunt 2 croitorĭ românĭ 2 negustorĭ, un mecanic. un stoler și un tapițer. Avînd ocazie să mă interesez de fi-care în parte toțĭ mĭ-au declarat ca o duc cel puțin tot atît de bine ca in ațară la eĭ, Maĭ este rătăcită pe aicĭ și o țigancă bătrîna din România...., nemțoaică la copiĭ.

Un ultimatum al Bulgarieĭ. Cu autorizația primuluĭ ministru al Bulgarieĭ, Nacevicĭ a cerut Porțeĭ ca încă azĭ să iscălească protocolul acorduluĭ turco-bulgar.

Dacă nu-l va semna încă azĭ, Nacevicĭ va pleca imediat din Constantinopole.

Petkow a făcut erĭ prințuluĭ Ferdinand un raport asupra situațiuneĭ incordate dintre Bulgaria și Turcia.

Incercarea de sinucidere a uneĭ grofițe. Din Viena ni se scrie, că în Duminica Paștilor s'a desfășurat pe malul canaluluĭ Dunărean, in apropiere de strada Tabor, o scena teribilă.

Int 'o cafenea de noapte din apropiere stăteau la o masă, bînd champagne contesa Vilma Festetics, care e despărțită de soțul eĭ, și fiul eĭ.

De odată contesa sări de la masă și vru cu orĭ-ce preț să se arunce în Dunăre.

Cu mare greutate a fost scăpată de fiul eĭ și de poliție.

Regularea chestieĭ jandarmerieĭ în Macedonia. In ședința de astăzĭ a comisiuneĭ geandarmerieĭ macedonene s'a regulat chestiunea circumscripțiunilor.

Teritoriul celor treĭ vilaete în care, prealabil, va fi pusă în aplibare reforma, va fi împărțită în cincĭ circumscripțiunĭ, atribuite celor cincĭ ajutorĭ străinĭ aĭ comandautuluĭ șef al geandarmerieĭ. Ajutorul austo ungar va avea sandgiacul Ueskueb; rusul, Salonicul, italianul, Monastir, francezul Serres, englezul Drama.

Cutremur de pămênt. In Timișoara un destul de puternic cutremur de pămênt. Acesta e al treilea cutremur în scurtul rěstimp de 32 zile. Mulți au amețit de frică. Pagube mai mari insě n'a pricinuit. — In Orșova cutremurul a fost și maĭ tare. Oamenĭĭ au amețit pe stradă, iar două hoarne mari s'au dărimat. — In Oradia mare credincioșiĭ carĭ se aflau in catedrala romano-catolică de acolo vězênd că icoanele de pe păreți se mișcă, iar unele cad jos, au fugit din biserică.

— —

Poșta Administrațiuneĭ

Petru N. în Curticiu. 11 foĭ româneștĭ și 1 ungurească în rênd.

Vasile C. în Curticiu. Am primit 6 coroane pentru sigil, s'a comandat.

Teodor B. în Macea. Din suma trimsă 1 cor. am sris la abonement și 20 filerĭ pentru susținerea cancelarieĭ.

Petru M. a luĭ Mihaiu în Cristior. Numeriĭ ceruți ĭ-am trimis.

George O. în Urviș. Numĕrul reclamat l-am expediat.

Mihaiu B. în Cusiiș. Cele trimise le-am primit cu mulțămită. De abonament te îngrijeste, că noĭ le-am trĭmis.

Maĭ multora din Presaca și Broaște. Am făcut precum ne-a-țĭ scris, avem credința că bine ne am înțeles.

Tipografia Ștefan Nagel
Budapesta, VII., Vörösmarty-utcza 17.